

Strategie zvládání u onkologicky nemocných seniorů – implikace pro ošetrovatelskou péči

Olga Klepáčková, Jana Gabrielová, Martina Černá

Katedra sociální práce, Vysoká škola polytechnická Jihlava

Senioři s onkologickým onemocněním tvoří mezi pacienty početnou nehomogenní skupinu se specifickými charakteristikami, které souvisí i s jejich způsobem zvládání zátěže. Tyto strategie, jak se s náročnou životní situací vyrovnat, jsou ovlivněny nejen typem onemocnění, celkovou náročností léčby a prognózou, ale rovněž biopsychosociálními faktory, které se typicky pojí s obdobím stáří, osobnostními charakteristikami a předchozími životními zkušenostmi. Strategie zvládání zátěže onkologicky nemocného seniora představují aspekt, který svým vlivem zasahuje do všech oblastí komplexní individuální péče, včetně ošetrovatelské. Jeho reflexe může přispět k efektivnějšímu zvládání komplexnosti situace takového pacienta i zvýšení kvality jeho života.

Klíčová slova: geriatrický pacient, onkologické onemocnění, senior, strategie zvládání, zátěž.

Coping strategies in older adults with cancer – implications for nursing care

Older adults with cancer represent a large non-homogeneous group of patients with specific characteristics that also relate to their coping with stress and challenging life situations. These coping strategies are affected not only by the type of disease, overall difficulty of treatment, and prognosis but also by biopsychosocial factors typically associated with old age, personality characteristics, and previous life experiences. Strategies for managing the stress of older adults with cancer represent an effect that, by its impact, interferes with all areas of complex care, including nursing. Its reflection can contribute to more effective management of the complexity of such a patient's situation and increase the quality of his life.

Key words: geriatric patient, cancer, older adult, coping strategy, stress.

Úvod

Onkologicky nemocní senioři se musí vyrovnat kromě tohoto onemocnění a léčby současně s procesem stárnutí, který je zpravidla provázen mimo jiné nárůstem komorbidit, četnými významnými životními změnami a ztrátami a bilancujícím postojem. Mnozí senioři jsou sociálně izolovaní, a právě osamělost a nedostatek sociální podpory patří k hlavním aspektům, které mohou významně ovlivnit jejich schopnost zvládat situaci spojenou s léčbou i kvalitu jejich života. Ve vztahu k onkologickému onemocnění se u seniorů ve vyšší míře objevují mylné představy spojené

obecně s povahou a prognózou nádorových onemocnění a jejich léčbou a v širším pojetí i s nevyhnutelným utrpením. V porovnání s mladšími pacienty také mají častěji již v době potvrzení diagnózy pokročilé onemocnění, mnohdy s neresekabilním tumorem a/nebo mnohočetným metastatickým postižením. Oproti mladším pacientům naopak mohou senioři čerpat ze svých životních zkušeností, moudrosti, resilience a zdrojů podpory, které se jim osvědčily dříve při zvládání jiné náročné situace (1, 2). Zjištění onkologického onemocnění obecně mívá na starší pacienty v některých aspektech méně nepříznivý

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: *Onkologie*. 2024;18(2):149-151

<https://doi.org/10.36290/xon.2024.028>

Článek přijat redakcí: 10. 9. 2023

Článek přijat k tisku: 2. 10. 2023

Bc. Olga Klepáčková

olga.klepackova@vspj.cz